

De SOE op stoom

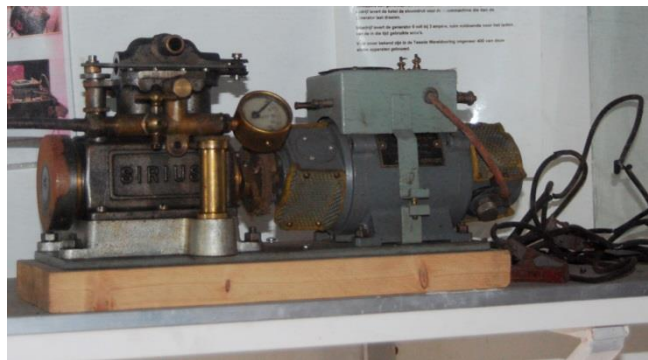
Diverse musea hebben materiaal dat herinnert aan de “geheim agenten” die in de oorlog vanuit Britse vliegtuigen gedropt werden. Ze moesten dan contact opnemen met het verzet en sabotageacties uitvoeren. Dit alles viel onder de SOE (*Special Operations Executive*). De opdracht van Winston Churchill was: “*Set Europe ablaze*”, ofwel: zet Europa in vuur en vlam.

Omdat het belangrijk was om contact te onderhouden met “Londen”, hadden vele agenten een draagbare zend-ontvanger bij zich. Op de kortegolf werden met behulp van morsetekens boodschappen doorgestuurd en opdrachten ontvangen. Het 20 Watt zendertje werkte zowel op het lichtnet als op een 6 volt accu. Aangezien de stroomvoorziening aan het eind van de oorlog op sommige plaatsen problematisch werd, moest er steeds vaker gebruik worden gemaakt van een accu, maar zonder elektriciteit kun je die ook niet opladen. De bekende fiets op aardappelkistjes met de dynamo op de achterband leverde weliswaar 6 volt voor een leeslampje

maar dit was veel te zwak voor de zender. Tja, wat te doen?

Het antwoord zag ik in het stoomgemaal Mastenbroek bij Genemuiden. Boven de grote Lancashire ketel is een kamertje en in die bloedhete ruimte stond het: een kleine stoomketel, een stukje pijp, een mini Sirius stoommachine en een 6 volt 3 ampère dynamo. Deze kleine energie installatie werd tegelijkertijd met de zend-ontvanger uit een vliegtuig gedropt. De ketel kon gestookt worden met alles wat brandbaar was.

Er zijn waarschijnlijk in de Tweede Wereldoorlog zo'n 400 van deze sets gebouwd.

Sinds kort staat er in de expositie “Nederland op Stoom” in het Stoommachinemuseum in Medemblik dergelijke generator opgesteld van het merk “Alco”. Hij is te zien bij het onderdeel “Energie”

Het gemaal Mastenbroek zelf is ook zeer de moeite waard. Het heeft een Atlas dubbelwerkende expansie machine uit 1856, die bij 4 kg druk draait. Het is een prachtig gezicht om het mechanisme te zien werken. Wie deze machine ziet heeft een idee hoe de eerste machine in het gemaal De Vier Noorder Koggen eruit gezien moet hebben.